

Akciová společnost a její řízení

[< Předchozí](#) [Následující >](#)

8.2.2 Pověření obchodním vedením, duplicita funkcí

31.1.2012, JUDr. Vladimíra Knoblochová, Zdroj: Verlag Dashöfer

8.2.2 Pověření obchodním vedením, duplicita funkcí

JUDr. Vladimíra Knoblochová

Častou praxí v řadě akciových společností je, že člen představenstva je zároveň v akciové společnosti zaměstnán jako zaměstnanec, a to zpravidla na pozici vedoucího zaměstnance, např. finančního ředitele, generálního ředitele apod. Důvodem takového postupu byla až do konce roku 2011 výhodnost pracovního poměru oproti obchodnímu závazkovému vztahu, jehož předmětem je výkon funkce člena představenstva, a to zejména v oblasti sociálního a zdravotního pojištění či v oblasti daňové, pokud jde o daňovou uznatelnost výdajů na plnění poskytovaná zaměstnancům.

Možnost souběhu do konce roku 2011

Otázka souběhu výkonu funkce byla v posledních letech pod drobnohledem českých soudů a judikatura se ustálila na poměrně jednoznačných závěrech. Souběh výkonu funkce člena statutárního orgánu s pracovněprávním vztahem k téže společnosti **sice možný je, nicméně pouze v případě, že náplní pracovněprávního vztahu není výkon činnosti statutárního orgánu.**

Zjednodušeně řečeno, judikatura dospěla k závěrům, že souběh možný je, ale v zásadě **pouze na specializovaných pozicích** – např. člen statutárního orgánu může být programátorem, lékařem, právníkem či skladníkem, ale už velmi těžko si lze představit, že by mohl být i finančním či generálním ředitelem, protože v praxi se zpravidla výkon vedoucí funkce ve společnosti s výkonem funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu překrývá. Soudy v takových případech zpravidla konstatovaly, že pracovněprávní vztah nevznikl (pracovní smlouva je neplatná), případně (pokud pracovněprávní vztah vznikl před volbou člena statutárního orgánu do funkce) byla dána překážka pro výkon práce na straně zaměstnance.

Vliv neplatného pracovního poměru na nemocenské pojištění

To samozřejmě s sebou přináší různé faktické důsledky spočívající v tom, že práce je pro společnost vykonávána bez právního důvodu, vzniká tak bezdůvodné obohacení jak na straně zaměstnance, tak na straně společnosti, problematická je i otázka zápočtu doby na důchodové pojištění, úhrada zdravotního a sociálního pojištění apod. V této souvislosti je třeba poukázat např. na rozhodnutí **Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, č. j. 3 Ads 119/2010-58**, který rovněž judikoval, že v případě, kdy je obsahem pracovněprávního vztahu zaměstnance činnost, kterou má vykonávat jako člen statutárního orgánu, je takový pracovněprávní vztah absolutně neplatný. Z tohoto důvodu **nemůže být daná osoba účastna na nemocenském pojištění a nevzniká jí tedy ani nárok na dávky nemocenského pojištění, jako je peněžitá pomoc v mateřství, nemocenské či ošetřovné.**

Rozporem mezi podnikatelskou praxí a judikaturou nejvyšších soudů (Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu) vznikla tedy výrazná nejistota ohledně právního postavení osob podílejících se na obchodním vedení mnoha společností a palčivá potřeba tuto otázku vyřešit.

Novela obchodního zákoníku

Na výše uvedenou skutečnost nakonec zákonodárce zareagoval tak, že do připravované novely obchodního zákoníku vložil **nový § 66d, který souběh funkcí umožnil**. Novela prošla zdárně legislativním procesem a ve Sbírce zákonů byla publikována pod č. 351/2011. Účinnosti nabyla 1. 1. 2012.

Pověření obchodním vedením

S účinností od 1. 1. 2012 tak může představenstvo akciové společnosti **pověřit obchodním vedením společnosti zcela nebo zčásti jiného**.

Obchodní vedení

Obchodní vedení obchodní zákoník nedefinuje. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 370/2000 Sb., jímž byl novelizován obchodní zákoník, je obchodním vedením „*provozování základní hospodářské činnosti a rozhodování o záležitostech uvnitř společnosti*“. I. Štenglová ¹ obchodní vedení definuje jako „*řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech*“. Obdobně vymezuje obchodní vedení i K. Eliáš: „*Obchodní vedení zahrnuje především rozhodování o provozních záležitostech společnosti vůbec, tj. po stránce organizační, technické, výrobní, ekonomické, obchodní, personalistické apod. V této činnosti je těžiště kompetencí statutárního orgánu, protože tato rozhodnutí reprezentují obsahový podklad pro právní úkony činěné společností vůči třetím osobám (navenek)*“. ² Z uvedeného vyplývá, že obchodní vedení je velmi široké, a představenstvo tak nově může v zásadě většinu „své činnosti“, která spadá pod obchodní vedení, přenést na jinou osobu.

Co nezahrnuje pověření obchodním vedením

Obchodní zákoník v [§ 66d odst. 4](#) výslovně stanoví, že pověření obchodním vedením **nezahrnuje**:

- účast na zasedání statutárního orgánu,
- rozhodování o pověření obchodním vedením,
- rozhodování o základním zaměření obchodního vedení společnosti,
- jiné činnosti v rámci obchodního vedení společnosti, které tento zákon nebo jiný právní předpis svěřuje do výlučné působnosti statutárního orgánu.

Takováto rozhodnutí či činnosti tedy představenstvo **přenést na třetí osobu nemůže, resp. je i těmito činnostmi pověřit nemůže**. Představenstvo nemůže např. pověřit jinou osobu vedením seznamu akcionářů, svoláváním valné hromady společnosti apod.

Obchodní vedení vykonávané v pracovněprávním vztahu

Obchodní zákoník nově výslovně stanoví, že tyto činnosti (tj. obchodní vedení) mohou být též vykonávány v **pracovněprávním vztahu zaměstnancem společnosti, přičemž tento zaměstnanec může být současně statutárním orgánem společnosti nebo jeho členem**. Nově tedy člen představenstva může být současně např. generálním ředitelem společnosti a představenstvo jej může ve stanoveném rozsahu pověřit obchodním vedením. Představenstvo samozřejmě může pověřit obchodním vedením zaměstnance, který není současně členem představenstva.

Mzda zaměstnance, který je členem představenstva

V případě, že představenstvo pověřilo obchodním vedením člena představenstva, který je zároveň zaměstnancem společnosti, je nezbytné, aby jeho **mzdu (případně odměnu z dohody o provedení práce či pracovní činnosti, byla-li uzavřena) sjednal nebo určil ten orgán společnosti, do jehož působnosti náleží rozhodovat o odměňování členů představenstva.**

V české akciové společnosti schvaluje odměňování členů představenstva **valná hromada společnosti** (viz [§ 66 odst. 3 ObchZ](#)), případně **dozorčí rada**, je-li ve společnosti zaveden tzv. německý model řízení a představenstvo je voleno dozorčí radou.

Jak postupovat při pověření obchodním vedením

V případě, že od 1. 1. 2012 je obchodním vedením zcela či zčásti pověřen některý ze zaměstnanců společnosti, který je současně členem představenstva, **musí dojít k:**

- zasedání představenstva společnosti, která danou osobu obchodním vedením pověří (a to buď zcela, nebo zčásti),
- zasedání valné hromady či dozorčí rady dané akciové společnosti (podle toho, jaký model řízení je ve společnosti zvolen), která musí schválit mzdu takové osoby, a to ještě předtím, než jí bude mzda vyplacena. Pokud by výplata mzdy nebyla schválena valnou hromadou či dozorčí radou, pak nemůže být vyplácena.

Obchodní vedení vs jednání jménem společnosti

Od obchodního vedení je třeba odlišovat jednání jménem společnosti. Na rozhodnutí učiněné v rámci obchodního vedení společnosti navazuje jednání jménem společnosti, a to tam, kde k realizaci takového rozhodnutí je nutné právní jednání ve vztahu ke třetím osobám. ³ Takové právní úkony, např. uzavření odsouhlasené verze smlouvy, **však již pod obchodní vedení nenáleží.** Představují totiž jednání jménem společnosti, případně, nejsou-li realizovány statutárním orgánem, v jejím zastoupení. To se řídí jinými pravidly než rozhodování o obchodním vedení.

Naše právní úprava vychází při úpravě jednání představenstva jako statutárního orgánu ze zásady, že **každý z členů představenstva je oprávněn jednat samostatně, pokud stanovy neurčí jinak.** Akcionáři si tedy mohou ve stanovách zavést např. princip čtyř a více očí, kdy jménem společnosti musí současně jednat více členů představenstva.

Akciová společnost má ve stanovách upraveno, že jménem společnosti jednají vždy dva členové představenstva společně. V takovém případě, pokud podepíše smlouvu jménem společnosti pouze jeden člen představenstva, je smlouva absolutně neplatná. Na tom nic nemění skutečnost, že byl podle nové právní úpravy daný člen představenstva současně generálním ředitelem akciové společnosti pověřený obchodním vedením společnosti. Jednání jménem společnosti totiž do obchodního vedení nespadá a je ho třeba od obchodního vedení odlišovat.

Blíže k jednání jménem společnosti si dovoluujeme odkázat na [kapitulu Jednání jménem společnosti](#) této publikace.

Odpovědnost představenstva v případě pověření obchodním vedením

Při pověření obchodním vedením **zůstává nedotčena odpovědnost představenstva stanovená obchodním zákoníkem za porušení povinnosti vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.**

Citované ustanovení podle našeho názoru znamená, že představenstvo bude odpovídat zejména za to, zda obchodním vedením pověřilo k tomu kvalifikovanou osobu a poskytlo jí pro její činnost potřebné podmínky a její činnost kontrolovalo. Představenstvo tedy musí s péčí řádného hospodáře vybrat osobu, kterou pověří obchodním vedením, a to v případě, že z nějakého důvodu nebude vykonávat obchodní vedení přímo představenstvo.

Rozhodnutí Nejvyššího ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. 29 Cdo 1162/99:

„Jednatel se zproští odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinností uvedených v ustanovení [§ 135 ObchZ](#), jestliže prokáže, že zajistil vedení předepsané evidence a účetnictví v potřebném rozsahu kvalifikovanou osobou, které vytvoří pro výkon činnosti potřebné podmínky (poskytne potřebnou součinnost).“

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 29 Cdo 2287/2010:

„Zajistí-li člen statutárního orgánu záležitost spadající do výkonu jeho funkce tak, že jejím provedením pověří osobu mající potřebné odborné znalosti, je povinen s ohledem na požadavek péče řádného hospodáře ([§ 194 odst. 5 ObchZ](#)) výkon delegované působnosti (mimo jiné) kontrolovat.“

Představenstvo v takovém případě bude odpovídat za škodu, kterou by způsobilo tím, že pro výkon delegované činnosti nezvolilo osobu dostatečně kvalifikovanou a kompetentní, či jí jasně nestanovilo působnosti a její činnost řádně nekontrolovalo, **a nikoliv za škodu způsobenou výkonem přenesené činnosti ze strany pověřené osoby.**

TIP:

*Závěrem lze jen doporučit dosavadní právní vztahy mezi společnostmi a členy představenstva, kteří dosud byli zaměstnáni u akciové společnosti na pozici zejména vedoucích zaměstnanců, **narovnat a koncepčně vyřešit**. Především by si měla společnost zodpovědět otázku, zda je pro ni nadále nutné (vhodné či výhodné), aby existoval souběh výkonu funkce člena představenstva s pracovníprávním vztahem, neboť **odměna členů představenstva bude nově daňově uznatelným nákladem**. Pokud ano, pak lze doporučit uzavřít novou pracovní smlouvu, která by byla např. součástí dohody o narovnání. **Dohoda o narovnání** by současně mezi stranami narovnala veškeré sporné závazky, práva a povinnosti vzniklé mezi společnostmi a členem představenstva v důsledku neplatnosti stávající pracovní smlouvy, a to tak, aby do budoucna již nemohly vznikat žádné spory.*

[< Předchozí Následující >](#)